

UCKSACHE

Рік II. ч. 36. (192) Четвер 20. лютого 1941. Ціна 30 сот.

...ВСЬКІ ВІСТІ

Щоденник, ... дня, крім неділь і свят

Deutsches Reich
BERLIN, ilmersdorf 1.
Meklemburgischerstr.73/II
Ukrainischer Pressedienst

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 230-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і закордоном:
місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки — 2 зол.
5 чеських корон — 1 зол.

Безперервне бомбардування Англії

БЕРЛІН, 19. II. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Боєві літаки перевели вчора успішні атаки на важні воєнні обєкти на англійському острові. Влучними поцілами бомб спричинено пожежі та знищення в портових обєктах на східньому побережжі Англії. Підчас атаки у спадному леті на одну фабрику на південний схід від Галу викликано влучними поцілами бомб сильні вибухи. В Морей Фирті в Північній Шотляндії спричинено пожежі в магазинах погонних матеріялів. Крім цього успішно заатаковано магазини на Шотляндських островах і корабельні варстати. Затоплено один торговельний корабель місткости 4.000 тон.

Минулої ночі сильні ескадри боєвих літаків скинули запальні й розривні бомби на Лондон і успішно заатакували портові обєкти й становища рефлекторів на південному й східньому побережжі.

Ворог не налітав ані на німецькі, ані на зайняті терени.

Протилетунська артилерія зістрілила на побережжі один ворожий боєвий літак типу Брістоль-Бленгайм. Воєнна маринарка зістрілила один ворожий літак. Ловецькі літаки знищили в районі Каналу Ля Манш 5 запорових бальонів, що їх загнав вітер. Пропали два німецькі літаки. Повернувся на свою базу один німецький літак, що його вважали за втраченого.

Криваві бої на грецькому фронті

РИМ, 19. II. — Головне Командування Італійської Армії подає:

На грецькому фронті на відтинку XI. армії тривали вчора дальше важкі бої. Ворог мав дуже великі втрати, причому не вдалося йому зробити вилому в італійських становищах. Також італійські втрати були важкі.

Ескадри італійського летунства співділяли з сухопутними військами та цілий день обкидали бомбами ворожі відділи та обстрілювали їх скорострілами.

Ескадри німецького летунського корпусу перевели бомбові атаки на позафронтові лінії сполуки та ворожі бази в Киренаїці.

В районі Егейського моря ворожі літаки перелетіли над островами Додеканезу, скидаючи запальні й розривні бомби.

У Східній Африці та на фронті Еритреї місцеві бої. На фронті Кенії кілька італійських кольон примусило до втечі ворожі панцирні вози й вантажні самоходи. Італійські відділи відперли атаки ворога в долішній частині країни Джуба. Після знищення портових уладжень у Кілімаю італ. відділи покинули цю пристань. Бої тривають далі.

Відділи летунства, що діють на території імперії, завдяки своїй великій відвазі, жертвам крови й готовости до жертв заслужили собі вповні на подив італійського народу.

Мир на Балканах забезпечений

ЗАЯВИ БОЛГАРСЬКОГО І ТУРЕЦЬКОГО МІНІСТРІВ ЗАКОРД. СПРАВ.

Софія, 19. II. — З приводу підписання у Софії і Анкарі болгарсько-грецького договору про ненапад болгарський міністр закордонних справ Попов склав відповідну заяву. Він сказав, що є дуже щасливий, що після такого дружнього і щирого обміну думок прийшло до підписання та проголошення болгарсько-турецького договору про ненапад. Зміст цього договору скромний, але він причиниться до змічнення договору приязни, що істнує між обома державами. Особливо у тих так грізних часах, так багато міждержавних договорів мусіло пройти пробу життєздатности. Новий болгарсько-турецький договір про ненапад є новим доказом миролюбности обох країв та дружніх взаємин, що спираються на взаємних інтересах.

Після підписання договору турецький міністр закордонних справ Сераkоглю заявив: „Малі причини часто мають великі наслідки й можуть зробити багато доброго. Скромний документ, що його тепер підписали, мабуть буде мати великі наслідки й спинить нові ускладнення у балканських країнах".

Болгарський посол Куров заявив: „Я особисто дуже щасливий, що підписав договір, який є доказом приязни і довіря, що істнує між Болгарією та Туреччиною".

Велика невдача англійської диплbоматії

Велике враження у Злучених Державах

БЕРЛІН, 19 II. — *У Злучених Державах підписання болгарсько - турецького договору про ненапад викликало величезне враження.* Американці стоять під враженням, що британська дипльоматія зазнала нової невдачі на Балканах. Одночасно це означає також удар по тій дипльоматичній офензиві Злучених Держав, що намагалася підпирати Англію. Зі вступних статтей нюйоркської преси пробивається зовсім виразно збентеження англьофільських кругів. „Нюйорк Таймс" намагається наслідувати англійські зразки та хоче злегковажити й обезцінити значіння цього нового договору.

„Сільський Господар" на нових шляхах

Краків, 18. лютого 1941.

Саме тридцять перший рік минає від того часу, як невеличке хліборобське товариство „Сільський Господар" в Олеську перенесло було свій осідок до Львова і як у 1910. році зачали творитися по повітах філії, а по селах кружки „Сільського Господаря". Коли ще 10 років раніш два брати Дуткевичі закладали в Олеську це товариство, напевне не думали, щоби їх невеличке діло невдовзі охопило сіттю кружків увесь край і щоби стало таким важним чинником у двигненні культури нашого села.

Один із найталановитіших наших організаторів колишніх д-р Евген Олесницький зрозумів добре вагу такого товариства. Завдяки його енергії і силі волі „Сільський Господар", ставши краєвим товариством, розгортає свою діяльність. Сотні великих господарських віч і нарад у вужчих кругах викликують небувале захоплення для організації цілої сіти філій, кружків і членів. Майже вся українська сільська і міська інтелігенція прийшла д-рові Е. Олесницькому до помочі, всі українські господарники почали гуртуватись при Евгені Олесницькім. Приступили тоді до праці о. Онишкевич, д-р Коцюба, інж. агр. Гарасевич, інж. агр. Кузик, радн. Кивелюк, о. Фолис, проф. Залозецький, інж. Корнелля. Це були ті зпоміж перших у Львові, що взялися до спільної праці. Те саме діялося по краєвих містах і селах.

Не було ще тоді достаточного числа агрономів українців. Їх можна було порахувати всіх на пальцях одної руки. Треба було сягати куди інде, ангажувати чехів агрономів до „Сільського Господаря", заки прийшли вже в часі війни такі свої агрономічні сили, як інж. Павликовський, д-р Холевчук, інж. Стельмахів та інші. Але в нас були добрі господарі — практики між священиками і між селянами і вони мусіли стати до праці в товаристві і заступити працю агрономів для ширення рільної культури і національно-господарської ідеольогії. А це їм вдавалося, бо були це люди повні посвяти для загального добра. І воно стало вирішною спонукою того, що селянство горнулося до свого товариства просто масово. Всякого роду господарські курси, лекції, господарські книжки, часописи, дослідні поля, поширювання добірних насінь, розплідного матеріялу, матеріяльна підтримка студентів на агрономічних студіях — ось приклади діяльности тодішніх господарників.

Тоді взялися ініціятори до ще одного великого діла, а саме створення торговельного синдикату „Сіль. Господаря" Краєвого Союзу господарсько-торговельних спілок, що прийняв опісля назву „Центросоюз".

Світова війна не перервала праці товариства, тільки поставила її на інший шлях, а саме на відбудову зруйнованого

війнами краю, а в добавку після українсько-польської війни на оборону зруйнованого селянства. Хто мав за польських часів ближчу нагоду не то брати участь, але просто тільки приглядатися боротьбі цієї організації з перепонами влади і при рятуванні нашого хліборобського стану, той сміло ствердить, що це була праця аж надто часто понад сили.

Кооперація і „Сільський Господар" мусіли просто завзятися у спільній праці, щоб видержати на стійках. Кооперація єдино піддержувала організацію „Сільського Господаря" матеріяльно, щоб українські агрономи, ці самовідречениці в тяжкій праці серед переслідувань влади і при мінімальних винагородах, могли ширити хліборобську культуру і держати людей в єдності, без якої не можна було думати про розбудову національного господарства. Войнаровський, Павликовський, родина Луцьких, Храпливий і інші, це тільки декотрі з тих усіх, що їх можна би вичислювати, які ставили чоло в обороні прав нашого хліборобського стану посідання. В краю було ще легче, можна було все ж таки явно працювати. Але тільки тайком можна було зробити дещо для тих окраїн, що були по цей бік Сяну і Буга, тільки тайком навязувалися взаємини з рідною Лемківщиною, Холмщиною і Підляшшям, тайком відбувалися сходини, виїзди і відвідини.

Сьогодні „Сільський Господар" опинився знову серед зовсім нових політичних і господарських обставин. Те, що за Польщі було заборонюване й переслідуване на Лемківщині, Холмщині і Підляшші, сьогодні вказане і бажане. Одначе ціла структура „Сільського Господаря" мусить змінитися, мусить достосуватися до обставин і потреб. Це у формі, у вигляді. Але у змісті робота „Сільського Господаря" і всіх його клітин має бути скріплена. Це тим більше, що тут є вже також наші агрономи, які можуть повести працю доцільно і пляново, так, щоби господарська культура села піднялась на належну висоту.

Річ у тому, щоб у кожному українському селі був кружок „Сільского Господаря", щоб участь у ньому брали всі громадяни села, в першу чергу чільні його провідники.

Переживаємо часи великого господарського перестрою села. Не можна приглядатися пасивно, що з цього вийде. Тільки жива практична участь навіть на малому відтинку може бути школою для великих діл. Наради представників УЦК з його низовими клітинами й представників організацій „Сільського Господаря", що відбулися в Ярославі 9. лютого цього року, дали ті загальні програмові рямки, в яких треба буде цю працю розробити.

Кадр співробітників, що ними розпоряджає теперішній „Сільський Господар", дух, що їх обєднує і пієтизм усіх українських господарників для рідного хліборобського стану й хліборобської справи, дають запоруку, що „Сільський Господар" у Ген. Губернаторстві додасть нову світлу сторінку до своєї колишньої історії.

М. Творидло.

——о——

ВУХО ПЯНОГО РАБА НЕ ЧУЄ БРЯЗКОТУ КАЙДАН, В ЯКІ ВІН ЗАКУТИЙ! ХТО ПЄ, ТОЙ НЕ ДУМАЄ, ХТО ДУМАЄ, ТОЙ НЕ ПЄ!

Відгуки африканських подій

Берлін, 12 лютого 1941.

Воєнні події зосередились тимчасом на північному побережжі Африки. Підчас, коли на англійському острові передумують та комбінують найнеймовірніші можливості оборони перед німецьким наступом (біда тільки, що невідомо, з якої сторони!), що наближається все більше невмолимо з кожним весняним днем, а в Німеччині з усмішкою приглядаються цій англійській дурійці, — веде ґен. Вавел свій наступ здовж лібійського побережжя. Як слушно зазначує „Франкуфтер Цайтунг", цей ґенерал є єдиним під цю пору здібнішим англійським старшиною, що вперше від початку війни зумів здобути деякі військові осяги. Ним сподіваються англійці заткнути діри всюди, де їх мають. Ґенерал Вавел в Лібії, в Абисинії, в Атенах (допомога грекам), на нього покладають найбільші надії там, звідки несподівано має вдарити німецька сила. Вони вже сьогодні роблять із Вавела чародія та згори морально зобовязують його — відвернути від Вел. Британії всі лиха, що можуть на ней впасти. Така реклама — це медвежа прислуга для найкращого полководця!

Досі позначилось його імя пристанями лібійського побережжя від Бардії до Бенґазі. Німецький партнер — Італія — зводить важкі бої за спільну ціль, перейнявши в останніх місяцях на себе найбільший тягар ворожих сил. Коли зважити, що Лібія представляє собою велику пустиню на 1⅓ міліонів квадр. кільометрів, в якій можна жити лише на вузькій смузі побережжя, та що вона має всього 900.000 населення, легко зрозуміти, де лежить причина англійських успіхів на цьому терені. З англійської сторони протиставиться Лібії територіяльно майже вдвое менший Єгипет (995.000 квадратових кілометрів), що має проте 35.000 кв. км. управлюваної землі та нецілому міліонові лібійців протиставить 14,200,000 феллахів, коптів і інших складовиx народовостей єгипетської держави. Те, що єгипетські війська досі не беруть активної участи в операціях, не зміняє багато ситуацію, бо англійці через Єгипет мають необмежені можливості присувати нові війська, підчас, коли італійцям все ж необхідно „перескочити" кількасот кільометрів води в дорозі з Сицилії до італійської північної Африки.

Не дивлячись на ці англійські успіхи в Африці, трактує німецька столична преса події в Лібії, з великим реалізмом ставлячись до них, як до подій другорядного значіння. В Німеччині підкреслюють всюди, що вирішення війни не прийде зі здобуттям чи втратою Африки. В цьому тоні відзивається вже також і італійська преса. Коли німецька сторона й говорить про те, що німецькі летунські ескадри, вислані на поміч союзникові для спільної боротьби проти во ра, то все ж недвозначно підкреслює, що в цим ні в чому не змінилося становище осі й взаємне відношення її партнерів. Римський кореспондент **„Франкфуртер Цайтунґ"** подає цікавий і характеристичний коментар самих італійців до подій у Північній Африці: Очевидно, читаємо там, це зовсім немаловажно, що колюмни суданців, австралійців, канадійців, ґіндусів, південноафриканців та новозеляндців, спомаганих великою военною машинерією імперії, можуть посуватись вперед на африканській землі. А все ж, це являється тільки епізодом у загальному образі війни, що навіть тоді для англійців не буде переможною, коли б танки змоторизованих відділів появились під Триполісом.

Німецька преса покищо обмежується до переповідання італійських коментарів. Вона пригадує, що війна на африканському терені може принести різні несподіванки — в Еритреї і над границями французького Туниси, де сидить тепер ґенерал Вейґан. А проте, що б не сталося, остаточна розгривка відбудеться з **німецьким** чинником. В політичних комбінаціях і пророцтвах під весну дивляться сьогодні на схід і захід, північ і південь, куди одначе справді слід дивитись — того ніхто не знає, в першу чергу не знають англійці і це причина їх безсонних ночей. Бо вони здають собі справу, що боронитись з усіх сторін з однаковим успіхом нема в них сил.

Ці візії прийдешніх подій притьмарюють їм навіть радість з африканських успіхів. Бо в останній своїй промові канцлер Гітлер дав противникам одну тільки вказівку щодо напрямку, з якою прийде найближчий удар: „Всюди там, де Анґлія покажеться, будемо її бити"! А це звучить дуже неприємно.

Кент.

НОВИЙ ЯПОНСЬКИЙ АМБАСАДОР У БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 19. II. — У понеділок приїхав до Берліна новий амбасадор японського цісаря **ген. Ошіма** разом із своєю дружиною. На залізничому двірці при Фрідріхштрасе привітав амбасадора Ошіму та його дружину державний секретар **Вайцзекер** та члени міністерства заграничних справ: посол **Штамер**, державний підсекретар **Верман** та заступник шефа протоколу ґенеральний консуль Шуберт. Крім цього явилися, щоби привітати японських гостей, С. С. Ґрупенфірер **Вольф**, що заступав державного керманича С. С. та Німецької Поліції, **ген. фон Віцендорф**, віцеадмірал **Паціґ**, оберарбайтсфірер **Мілер-Бранденбурґ**. З ніппонської амбасади явилися керманич амбасади з цілим його персоналом. Державний секретар Вайцзекер сердечно привітав в імені неприявного в Берліні міністра закордонних справ амбасадора **Ошіму**, що вже вдруге обіймає уряд амбасадора в Німеччині. Опісля він супроводив ніппонських гостей до ніппонської амбасади.

——о——

Зпід сонця пальм і циклямінів

(Від власного кореспондента).

Венеція-Фльоренція-Відень у лютому 1941.

Коли я покидав Рим — райдикали хмарки зі синявою і коливались у сонці на вітрі пальми та цикляміни. Але серце рвалося ближче до рідного краю, хоч там сніги й крига сповивають землю. Ту саму весняну картину і той самий настрій застав я і покинув у Фльоренції; може тут більше цього спокою і поміркованого дотепу, веселости фльорентійця. Натягнувши на хребет дещо теплішу одежу, покидаєте Фльоренцію з наміром вступити ще й до Венеції. Уже в Больонії застаєте сніг. І чим дальше на північ, тим грубша верета снігу вкриває землю. Зовсім нецікаво оглядати Венецію, цю єдину королеву Адріятику, в холодній габі, коли з її корони звисають срібні соплі, а води лягуни бють до обмерзлих її стіп. І тому, не зупиняючись, їдете на північ.

Ждучи у Фльоренції на стації на поїзд, заходите в розмову з якоюсь тосканкою зпід Флоренції. Її інтелігенція, мягка і сміла простодушність дуже нагадує мені наших землячок-наддніпрянок. Підчас нашої розмови крізь ждальню другої кляси пересуваються юрби високих, молодих, огрядних мужчин; тому, що змобілізовані та взагалі вояки мають до розпорядження лише ждальні III-ої кляси, вони тут самі розміщуються на твердих лавках.

Рівним, бадьорим стукотом рвучко несеться поїзд. Довкола німо, холодно простилаються білі простори. Віття виноградників, бресків то інших дерев чорніють крутими нервами на цих просторах. У нашому переділі ведуться оті вже буденні розмови, що їх тло — війна. Молода, чепурна італійка, що вносить у нашому переділі життя, ввесь час про щось цокотить. Між іншими буденними новинами таке говорить:

— У нас, у м. Тревізо, є одна родина, що до пізньої ночі в них радість та гульки. Врешті хтось знайшовся відважний — бо не з простого коліна вони! — і звернув їм увагу, що в Італії зовсім тепер не пора на гульки, на витребеньки. „А що ж його робить? Ми ж нудимось, то хоч потанцювати нам треба!" —відрізали тому смілому „заборонникові" молоді красуні. На другий день по цій відповіді красунь, дістали вони до хати пять кіля вовни, щоб її пряли та щоб із неї ткали рукавиці та панчохи для італійських вояків на фронті.

Потім ця говірлива італійка гордо жалілась, що її чоловік, який перебув на фронті війну 1914—1918, і був у війні в Абісинії, й у Еспанії бився, — хоче й тепер їхати добровольцем на фронт. Напроти мене сидить молодий старшина. В нього ліва грудь уся в стрічках боевих ордерів: і він був в Абсинії, в Еспанії — і твердить, що найкраще почувається вояк підчас війни на фронті.

В місті Удіне це товариство висідає і я лишаюсь сам — із стукотом коліс поїзду, з тишею білих просторів і виром думок. На кожній стації, яку швидкий поїзд легковажно минає без зупинки, стоять гурти людей із лопатами і відгортають сніг. Чим вище знімається поїзд в Альпи, тим вищі звали снігу. На кордоні у Тарвізіо при митній ревізії італійська прикордонна влада цікавиться моєю валізкою з харчами.

Наш поїзд гнучким рухом перерізує Альпи. Стрімкі схили, круті звори, якими крізь окови леду біжать прудкі струмки, вкриті снігами. Смереки та ялиці у білій задумі ясно мерехтять на сонці. Тут — там на стрімких шпилях сіріють замки старовини: сторінки історії колишньої Австрії. Заходить сонце. Верхи Земерінґу займаються палкою, чистою загравою, як дитина, далека казка, яка знову ворушить тугу за рідними верхами.

Відень! Столиця колишньої імперії Живе Відень сьогодні життям тихим, супокійним. Лиш коли в перших днях лютого впали великі сніги, так що ввесь рух був припинений, тоді тихе плесо міста заворушилося, очі всміхались до ясного снігу і віденці ще більш виявляли свою привітну метушливість.

У Відні заходите до деяких наших гостинних і завсіди радих гостям земляків. Бачимо, що нова хвиля наших переселенців у Відні увіллялa нової віри, нової крови в серце нашої давньої тутешньої громади. Життя тут серед наших — щоб не вимовит[и] в лиху годину! — плине нормальним річ[] щем. Маю враження, що найкраще розвив[а]ється „Січ". Так і вичуваєте, що наша т[]тешня молодь розуміє, що під цю пору на[й]конструктивніша „політика": черпати фах[о]ве знання і тим стати направду корисним[и] членами своєї нації.

Оглядаєте й деякі памятки Відня. З[а]ходите до якоїсь малої церковці, де в оча[х] Мадонни, либонь із XVI ст., жевріє мол[и]тва вірних. Заходите до церкви св. Степана[,] давно я тут був. Тут лиш воєнна змін[а:] цінні мистецькі памятки заслонені мішкам[и] з піском. А все інше — те саме: той суворий[,] холодний, такий інакший від італійськог[о] ґотицький супокій; як і колись у 12-ій г[о]дині в полудне грають оргáни і музика п[о]вагом отулює сумерки молитовного н[а]строю, здіймається гостроарковими лініям[и] і тремтить у далеких просторах. Глибок[о] поринаю в акорди музики і згадую час[и] зперед кільканадцяти літ, коли я вперш[е] тут був і вперше тут захоплювався.

Михайло Островерха

АЛЬКОГОЛЬ ВИРОДЖУЄ ТІЛО!
НЕ КУРІМ І НЕ ПИЙМО АЛЬКОГОЛЮ ТА НЕ РОЗТРАЧУЙМО НАЦІОНАЛЬНОГО МАЙНА!

БОГДАН ЛЕПКИЙ 25)

Крутіж

(Історичні малюнки з часів гетьмана Виговського).

„Заскоро? Також сказали! Я гадав, що боки собі відлежу. Відколи живу, не лежав так довго й не буду. Їй Богу, не буду. Та це така нуда, така нуда, що й згадати гидко. Спасибі тобі, Уласе, що не пожалував свого меду. Добре я казав, що це такий трунок, що здорових кладе, а хорих підносить. Так і мене підніс, бодай би він святився і бодай би ви його ще більше робили. Одну бочку зокрема для мене, бо я як унаджуся куди, то вже про це місце не забуваю. Так і про вас не забуду. Тільки порядок з тими Цицюрами зроблю і зараз до вас на медок приходжу, побачите".

Губа йому не зачинялася, буцім хотів відбалакати тую мовчанку за час недуги.

Він іще вищий став, ніж перед тим, і ще страшніший, бо змарнів і зблід, як той стовпник. Лиш очі йому світилися. На ногах іще непевно тримався, як моряк. Підсунули йому дзиглик, — сів.

„А полковниця де?" — спитав, розглядаючись по хаті.

„Зі саду ще не прийшла. Щось нині довше ходить, як звичайно".

„Жалібниця моя! Крови зпід серця уточив би, щоб помогти їй. Проклята рана, загаяла мене. Коли б не вона, то може б наша паня вже біля сестри і мачухи сиділа. А так..." — і рукою махнув. — „А Борис де?"

„Зашився десь і спить, бо утомлений дуже. Пізно вночі зпід Овруча прискакав".

„І привіз що?"

„З чим поїхав, з тим і вернувся, як і за першим разом. По Марусі і слід застиг".

„Бідний козак", — пожалувала Бориса Устя.

А Улас:

„Велика мені біда! Знайде, як не Марусю, то другу. Правда, брате Помело?"

А Помело, замісць відповісти, по струнах ударив і заспівав:

„Кінь послушний, шабля вірна, лиш дівчина непокірна".

„Кінь послушний, шабля вірна", — підтягав за ним Бісаковський голосом, якого по нім ніхто й не сподівався б. Знати було, що його горло відвикло собі від співу й від питва. Лиш Улас, слухаючи тієї пісні, споважнів чогось.

„Чого задумався старий?" — гукнув на нього Помело і пальцями по всіх струнах побіг, а тоді струни долонями прикрив так, що вони нараз замовкли. — „Чого задумався, питаю?"

„Думаю собі, — відповів Улас, — як то воно дивно на світі. Попаде такий ось, як цей Борис, на дівчину й гадає собі — херувим. Молиться до неї, душі в собі не чує. А поберуться і тоді..."

„Тоді він їй слово, а вона йому сто", — докінчив Помело, — „ти до неї: »серце«, а вона тобі: хоч роби, хоч ходи, а мені догоди, хоч ізза нігтя виколупай, а дай, бо я хочу!"

Устя почувши це, розсердилася:

„Десь інші, такі діди, псалтир читають, та на прощу ходять, а ви все про дівчат та про жінок".

„Інші най і в ченці пострижуться" — відрубав Улас, — „а мені не треба, бо як я з тобою сорок літ прожив, то мене і без прощів просто до неба пустять".

„Ну, чи бачили ви такого ревуна, люди добрі?! Хоч гавкав на нього, нічого не вдієш. Який був сорок літ тому,

голосів преси

Переломові реформи

На тему реформи у Совітах пише **„Дой- Альгемайне Цайтунг"**:

„Почавши від 7. травня 1940 р., коли армійський командір першої ранги й командант київської военної округи Тимошенко став народнім комісаром оборони, йдуть ввесь час реформи совітської армії. Зрештою вже перед приходом Тимощенка переведено в армії одну переломову реформу в січні 1939 р., коли змінено військову присягу. Тоді вийшов наказ, підписаний головою Республики Калініном, що кожний член армії — (слово »вояк« ще не введено) — мае у майбутньому складати присягу народові, совітській батьківщині та її робітникам, селянам і совітському урядові. Новина полягала в тому, що відпала дотеперішня формула присяги »робітничій клясі всього світу«. Реформи Тимошенка почалися з заміни політичних комісарів »заступниками командирів для політроботи«. Вони підпорядковані військовому командуванню. Чергові реформи обхопили: привернення обовязку віддавати військову честь, встановлення старих службових ступнів для старшин і підстаршин, зміну ранґових відзнак та розпорядки у справі піднесення військової дисципліни. Врешті в найновішому наказі до армії заряджено, що всі старшини й політичні комісари мають узятися за навчання чужих мов. При цьому підкреслено, що армія може виявити свою повну боездатність на фронті тільки тоді, якщо проводить нею всесторонне освічений старшинський склад, який визначується також на справах, що не стоять у безосередньому звязку з військовою службою. Під цю саму аргументацію підпадае також розпорядок Калініна, в якому наказано совітській армії памятати про колишніх великих вождів та гідно плекати традиції російської армії".

„Кінь чи трактор?"

Московський кореспондент **„Франкфурер Цайтунг"** подае вістку про цікаву реюрму засад сільського господарювання в олгоспах. Річ іде про поворот до коня та становлення нової пропорції механізації ліборобства.

»В час, коли в Англії трапляються люди, які думають, чи не краще було б заступити коней тракторами, спостерігаемо у совітському сільському господарстві відвортний процес. Після періоду захоплення тракторами, проникае у громадянську свідомість усе сильніше зрозуміння для прикмет живучого тягла. Нині у Совітському Союзі не потребуе вже більше ніхто боятися, що прозвуть його »непоступовим«, або »протимеханізаторним«, якщо заявиться за привернениям у сільському господарстві коней та волів у більших, ніж дотепер розмірах. Свідомість, що сільського господарства не вільно моторизувати на сто відсотків, належить тут сьогодні до прикмет поступового думання, як також те, що оба роди потягової сили, механічна й жива, мусять істнувати поруч себе і взаїмно себе доповнювати. Цю думку пропаґують сьогодні у багатьох промовах і у передових, часописних статтях. Український партійний шеф (голова УКПбУ — прим. Ред.) Хрущов заявляеться проти орання землі виключно тракторами в час, коли тяглова худоба бездільно пасеться. »В нас перекидають нераз працю, що її могла б виконати також конявка, — на трактори. Це неправильно, і з цим слід покінчити«. Совітський комісар народнього господарства Бенедіктов домагається, щоб у колгоспах трималися правильної посередньої дороги. Всюди йдуть заходи, щоб »чотироножного дармоїда« включити знову у продукційний процес. Кінний плуг та віз запряжений у коні, вертаються знову до старих почестей.

Нові напрямні випливають з поважних господарських міркувань. Перецінення трактору довело у багатьох випадках до того, що селяни побоювалися »зменшити відсоток механізації« у своїх колгоспах, якщо б притягали до праці коней. Якщо державні машинотракторні стації з будь-яких причин не могли своечасно випозичити трактори для весняних робіт у полі, тоді колгосники спокійно ждали, аж доки не прийшли машини, замість того, щоб власним живучим тяглом обробити своечасно хоча б частинку засівної площі. Це відбивалося на висліді жнив, бо в Совітах, — де лише кокортка частинка року надається для обробітки поля, — дуже важливе, щоб негайно після сніговоі розтопи почались з великою скорістю полеві роботи. »Скільки то збіжжя, буряків тощо, а дістаемо щорічно замало« — дорікають »Ізвестія« — »тільки тому, що в колгоспах замало працюють кіньми. А вслід за цим, скільки міліонів видаемо на ремонт використовуваних понад норму тракторів і скільки то можна було б заощадити на ропному паливі, коли б притягнути до праці живе тягло?«

До цього доходить ще один арґумент, що його публично очевидно не дуже підкреслюють. Притягання назад до праці живого тягла стае просто конечністю, коли взяти під увагу незвичайну чутливість моторизованого сільського господарства під військово-політичним оглядом. На випадок якихось военних ускладнень, при перевантаженні тракторів, може тоді легко трапитися, що недостача на час чи то палива, чи то складових машинових частин, — і тоді остается тільки одна вирука: кінь. Тому то маршал кінноти Будьонний ввесь час протиставився спаданню поголовного стану коней у Совітах. Коли совітське сільське господарство з початком колективізації в 1928 р. мало 22,8 міліонів коней, то в 1933 р було їх уже тільки 12,8 міліонів, щоби згодом піднестись на поверх 18 міліонів. Совітський селянин у своїх 240.000 колгоспах потребуе тому у майбутньому попри трактор також кінного плуга і воза з кіньми. А навіть трактор мае дещо поступится назад. Його завданням буде обробітка лише таких засівних площ, яким не ладуть ради в назначеному за пляном речинці — коні та воли«.

Жиди покидають Румунію

На цю тему пише з Букарешту кореспондент **„Дойче Альгемайне Цайтунг"**:

»За румунським урядовим пляном звільнено всіх жидівських урядовців та співробітників з публично-державної служби та з війська. Жидів вільних професій, як адвокатів, лікарів і т. д. усунули з їхніх професійних орґанізацій, або створили для них оремі орґанізації з обмеженими правами. З 4.500 торговельних підприємств в обсягу букарештенської промислової й торговельної палати ще тільки 520 мають у своїх управах також жидівських членів. Всі реставраційні та кінові концесії вже відібрали від жидів. Викинули їх також з усіх спортових орґанізацій. В мин. суботу прибула до Констанци велика кількість жидів з усіх частин Румунії, щоб морем, у напрямі на Царгород, покинути цю державу.

Румунський провідник держави (Антонеску) підписав декрет,яким встановлено »Національну Унію Християнських Румунських Студентів« одинокою орґанізацією румунської високошкільної молоді. Її завдання є національне, культурне і соціяльне виховання. Унією кермуе покищо управа з пяти студентів, яких визначив міністр народнього виховання«.

таким зостався й донині. В голові йому жінки, а жадна на його і плюнути не хоче, бо старий!"

„А ти молоденька гуляти раденька..." — покривлявся Улас Усті і, вхопивши її, пішов у танець та ще на Помела моргнув, щоб дрібонькой ушкварив.

А Помелові того два рази не казати. Притиснув бандуру міцніше до себе й, притупуючи дрібно ногою, заграв та заспівав:

„Туди гав, сюди дзяв,
Чого хочу, те й спіймав".

Насилу Устя вихопилася з Уласових обіймів і стала його кулаками по спині молотити, сердиту дуже вдаючи.

А Улас кричав, щоб його рятувати, бо люта баба на смерть затовче.

„А щоб ти знав, що затовчу, а щоб ти знав, бо ти й жити негідний, нерозкаянник такий!"

Аж Улас ухопив її за руку.

„Хто не мае зброї, най не їде на бої" — приговорював.

А вона знову вирвалася з його рук та сховалася за широкі плечі Босаковського.

„Баба діда боялася, за припічок сховалася. І що мені зробиш тепер?"

„Тепер нічого, але підожди, небого, прийде коза до воза. А поки що заспокійся та сідай з нами до ради, бо ти в мене хоч язиката, але жінка мудра, ти в мене, як тая бджола, що хоч укусить, та меду дасть".

Устя запаскою піт з чола обтирала.

„Та ти більше нічого й не знаеш, лиш ті приговірки та пословиці. Тю! Такий старий дід, а так мене змахав".

„Здибався хрін з цибулею: Здорова, кусилва! — Здоров був, гіркий! Так і ми, бо я з тобою, як олій з водою, що? Ні Устеї"

„Та ти молодець проти овець, а проти вовків зараз збаранів," — сказала, відсапнула і сіла. — „А про що ви хочете балакати, панове?"

„Та ми не так хочемо, як мусимо. Полковниця Нечаева з голови нам не сходить"

„Гарна панна!"

„Не перебивай!... Не дай, Боже, якого припадку, то я спокійної смерти не мав би — така жінка, такого року дитина!'

„Ангел ,а не жінка, херувим!" — зітхнув Босаковський.

„Херувим, чи серафим, а треба з нею щось робити, діло ясне" — притакнула Устя. — „А куди ж ви її хочете везти? У Бихів, чи куди?"

Улас почухав чуба.

„У Бихів — ні, а куди, то й не знаю. Коли б не спішилася, то найкраще, щоб пересиділа в нас".

„А що, не казала я" — засміялася Устя. — „Хрінові троянда запахла. Та не буде з тієї муки хліба. Хоч як я такій гості рада, а все ж таки треба її до Чигирина, або хоч би лиш до Сміли відвезти."

„Треба!" — притакнув Улас.

„Треба!" — і собі згодився Босаковський.

„Але як?" — спитав Помело.

„Дійсно, як?" — зажурився Улас.

І всі пятеро билися з думками, почуваючи велику відповідальність за долю гетьманської доньки.

(Далі буде).

Медицина й гігієна

Чому люди курять?

Коли запитаємо курця, чому він курить, дістанемо відповідь: „Чому б мені не курити, коли то дає мені насолоду, приємність, а приємного в житті так небагато!..." Або: „курю, бо можу працювати тільки завдяки папіросці". Або: „курю від нервів", „курю з нудьги" й т. п. Та є й такі, що скажуть: „курю, бо навчився змалу; хотів би кинути тепер, та не маю сильної волі".

Перше, ніж погодитись, чи відкинути ці пояснення курців, щодо причини куріння, роздивимось, коли власне люди робляться курцями. Один лікар (Вершинін з Москви) дослідив 1206 курців і устійнив, що з них почали курити: до 9 років життя — 35 людей, від 10—13 років — 135 людей, від 14 до 18 років — 659, від 19—23 — 364, старших — 13 людей.

Отже виходить, що значна більшість, бо коло 70%, почали курити ще до 19 років життя, себто, ще в дитячому віці, особливо підчас пуберитетного (полового) розвитку. Отже не можна припускати, щоб ці діти, коли вчились курити, вже потребували „ліку" для нервів, для підсолодження гіркого життя, для побудження втомленого працею мізку або для того, щоб — як каже Л. Толстой — „не відчувати дисгармонії між вимогами життя й совісти". З цього виходить, що коли не всі, то переважаюча більшість (додамо від себе — майже всі!) курців курять лише тому, що навчилися курити ще дітьми, зовсім несвідомо, а далі вже курять завдяки звичці та бракові потрібної волі, щоб кинути куріння.

Коли ці арґументи будемо ставити курцям, більшість з них, щоб найти очевидно виправдання перед самим собою (своєю совістю) та самих себе переконати, буде заперечувати нашому твердженню, кажучи, що вони курять свідомо, маючи на увазі такі то й такі то корисні впливи тютюну.

Де ж тоді глибша й основна причина куріння?

Подивіться на ученика, що крадькома починає курити. Курить папіроску, чвіркає крізь зуби на землю; однією рукою цигарку тримає, другою — щипає пушок на тому місці, де ось-ось вуса йому виростуть: вуса, значить, накручує! А вид то в нього такий важний, що й не приступай близько. З якою погордою дивиться він на менших від себе: „Дрібязок, смаркачі! А я, я вже мужчина: й вуса накручую, й цигарку курю; точнісенько так, як це робить мій татко, дядько, мій учитель, мій старший брат. І тому я тепер уже належу не до дітей, а до дорослих, парубків"....

Чиста собі малпа! Сльози котяться з очей, дим дере горлянку й душить кашлем, а він собі курить та й курить, аж нарешті призвичаюється до цього лиха. Таке сильне бажання скоріше стати дорослим та робити все те, що годиться дорослому. І він не хоче залишитися позаду від дорослих, від своїх товаришів. А дівчата, коли побачать його з цигаркою в зубах, стануть собі: „Та ж Юрко виріс уже на справжнього мужчину!" Ну, скажіть, чи не варта курити?...

Наслідування старших, особливо тих, що в очах дітей користуються повагою та пошаною і яких учинки — на думку дітей — заслуговують на увагу й наслідування, себто родичів, учителів і т. п., — ось та головна причина, чому люди курять.

Отож боротьба з курінням мусить початись згори, від старших, від батьків, учителів, лікарів, священиків... Ті, що їх завданням виховувати та навчати молодь, мусять самі бути для неї повчальним прикладом. Та й справді. Хіба не смішно, коли батько чи учитель, що спіймав хлопця з папіроскою, кричить на нього (а то ще й набє!) й вичислює йому всі арґументи проти куріння, а сам тримає в зубах чи в руці папіроску?!

Факту про шкідливість тютюну на людський орґанізм не заперечить ніякий лікар. Матеріяльні витрати на тютюн — при нашій загальні убогости та потребі грошей на багато інших, далеко потрібніших, річей — це також у цих часах, що їх переживаємо, величезний арґумент проти куріння. А жовті пальці, жовті зуби, сморід із уст курців (а як це до того ще й „вінець творення" — жінка — пфу!), — хіба всього цього мало, щоб хотіти бачити своїх дітей не курцями?

Цього добемося тільки тоді, коли батьки, учителі й всі ті, що хочуть бачити нашу молодь відродженою, дадуть перші приклад — кинувши куріння. Тільки тоді будемо мати право вимагати від дітей не курити й справді добемося в цьому успіху.

Д-Р ГРИМУЧИШИН.

Шкідливість тютюну з евґенічного погляду

Тютюн містить у собі кілька отруйних складників, між якими найбільш отруйний — це нікотина. Потрібно лише 1/20 ґрама, щоб ним швидко вбити більшу собаку. Ця отрута при курінні тютюну переходить до крови курця та викликує різні шкідливі зміни в його орґанізмі. А коли це жінка, то з молоком матері передається вона немовляті, як це доказав хемічно Костіял.

Спостереження говорять, що нікотина, яка тим чи іншим шляхом дісталася з кровю до полових клітин, з часом витворює в них деґенеративні зміни. Наслідком цього передусім зменшується продукція полових клітин — яєць та сперматозоїдів.

Рівнобіжно з цим приходить до зменшення полової сили, що доказано дослідами над тваринами та людьми. Не дивним тоді видається той історичний факт, що турецький султан Мурад IV заборонив своїм підданим курити, щоб запобігти зменшенню приросту людности своєї держави.

Тютюн зменшує плідність жінки. Це підтверджується фактом, що робітниці тютюнових фабрик, що постійно ковтають та вдихують тютюновий пил, ваґітніють трудніше, рідше. Крім того, між такими робітницями випадки викиднів (абортів) частіші, бо нікотина викликує корчі уразу (матиці). Викидні у тютюнових робітниць доходять навіть до 60%.

Ленц перший висловив здогад, що нікотна впливає безпосередньо на зародкову протоплязму. Це припущення набирає щораз більше доказів. Ніце ствердив, що 37% нащадків тварин, що до їх орґанізму вводили нікотину, 74% від першого покоління й 26% від другого, згинули за якийсь час, тоді, як всі їх однолітки, що не були під впливом нікотинової отрути, залишилися живі. Ліпманн найшов щорічну смертність між дітьми тютюнових робітниць рівну 3,2%, а серед дітей решти населення — тільки 0,8%. Ліккінт досліджував плодючість між курцями й ствердив, що коли батько й мати курять, то плодючість у них пересічно аж вчетверо менша супроти некурців (0,66% проти 3,1%!).

Отож науково доказано, що тютюн шкідливий не лише для того, хто його курить, але й для нащадків. Через це куріння треба — як і алькологолізм — вважати спільним національним лихом, проти якого кожна свідома одиниця цього суспільства обовязана боротися. Треба розвіяти цілком хибну уяву про куріння тютюну, як про невинну приємність.

Д-Р М. ВАСИЛІВ.

З ЖИТТЯ СЕКЦІЇ НАР. ЗДОРОВЛЯ

Згідно зі статутом СНЗ при кожному УДКомітеті чи Делеґатурі має бути зорґанізована Секція Нар. Здоровля, в яку входять особи санітарно-медичного знання (лікарі, фармацевти, сестри, повитухи й т. п.).

Недавно відбулися сходини лікарів та фармацевтів у Кракові, на яких вирішено закласти при УДК у Кракові СНЗ. Голова УДК у Кракові затвердив управу краківської Секції НЗ в такому складі: голова — д-р Воєвідка, скарбник — д-р Грицай та секретар — д-р Лапичак. Збори членів Секції будуть відбуватися двічі на тиждень та крім полагодження різних справ, на них будуть виголошуватися наукові реферати на теми, що цікавлять членів Секції та спричиняться до піднесення їх кваліфікації.

*

Центральна Секція Н. З. проектує в лютому та березні ц. р. орґанізувати обїзд усіх важніших УДК та Делеґатур з метою заснувати скрізь СНЗ, наладнати працю Секцій, де такі вже засновані та притягнути до суспільно-здоровної праці ввесь наш санітарно-медичний персонал. Своєчасно про це всі УДКомітети та Делеґатури будуть повідомлені. Бажано, щоб на зборах, що будуть улаштовані з цього приводу при УДКомітетах, усі особи санітарно-медичного звання даного району взяли якнайчисленнішу участь.

*

Курс пестунок у Кракові незабаром закінчиться. Теоретичні лекції вже скінчені і тепер курсантки докінчують свої вправи на різних відділах краківських лічниць. Одночасно почалися вже іспити, що закінчаться з початком березня ц. р. До іспитів допущено коло 20 курсанток. Частина з них буде затруднена в першу чергу як гігієністки при наших кооперативах здоровля на Лемківщині й Підляшші.

ПОРАДНЯ ДЛЯ ДІТЕЙ У КРАКОВІ

Порадня для дітей у Кракові працює що пятниці від год 14. од 16. в дитячому шпиталі на вул. Стшелецькій (бічна Коперника). При стації переводть освітлювання дітей кварцівкою та учать матерей руханкових вправ для немовлят. Там же видають рибячий товщ (тран) для українських дітей міста Кракова.

Кожна свідома мати мусить стати членкою дитячої порадні та використовувати її для здоровля своєї дитини. В справах порадні слід звертатися до д-р М. Ясинецької, що постійно працює на Стшелецькій та є лікарем цієї порадні.

З українського життя

Підготова до „Вечора Лемківської Ноші"

Позавтра »Вечір Лемківської Ноші« в Сяноці. Нині ж останнє засідання комітету пань, що цей вечір підготовляє. Між іншим, мушу зрадити, мені одному з небагатьох врештою представників чоловічої половини людського роду припала почесть бути »міністром« пропаганди того вечора.

Сьома година ввечорі — час засідання. »Со страхом«, та одночасно з вірою, що якось воно буде, ступаю по сходах домівки УДК, щоб узяти участь в останній вогневій пробі, в останньому засіданні.

Зараз таки на сходах стрічає мене привітанням, гей камінь:

— О-о-о! Ви ще тут? Ви мали...

— Алеж, пані добродійко, я не міг, я... рішуче не міг, я... — пробую якось виправдатися.

— Ви нас зводите — падає, як слова обвинувачення, докір одної з членок комітету.

— Та, далебі... — знову пробую.

— А, бо ті мужчини всі такі — приходить із поміччю першій друга пані з комітетових. (Боже, які ті всі жінки солідарні, коли йде їм про те, щоб нам, мужчинам, сала за шкуру залляти!).

— Вибачте, я вже їду... Завтра вранці... Втніть мені голову, як цього не зроблю. Вже йду додому приготовитися на завтра.

Мені ж навздогони:

— Бо ті мужчини...

— Ех!

*

В теперішніх часах, часах війни, все зраціоналізоване, все під міру ніби. Тимчасом дрібний дощ сік усю ніч з четверга на пятницю таки без усякої міри, як за добрих передвоєнних часів.

Ранок. Доходить девята година. Вибігаю з помешкання мого шефа, якому залишив записку. На ній чорне на білому: У справі »Вечора« їду до Романова, з Романова до Вомпушової та Дошної, а як треба буде, то ще й до Вислічка, щоб провірити стан приготувань до »Вечора« й попривозити людей.

На зупинці Сянік-місто чекають аж дві представниці комітету пань. Спиняюся в бігу немов звірина перед пасткою.

— А, ми гадали, що ви не поїдете — це так на привітання.

— Алеж... — і біжу до каси, бо поїзд, слава Богу, вже на закруті.

— Памятайте на наступній зупинці голову висилити з вікна. Там має ждати і з вами поїхати ще одна пані. Вона вам поможе, — це ніби на прощання.

— А якже — думаю. — Ледви вдалося чоловікові якось вихопитись, а тут тобі... Щоб мене тягнули за вуха, голови не виставлю, хоч би там мала дожидати сама Афродита. Геть з жіночим терором!

Наближаємося до того нещасного перестанку, згинаюся вдвоє та зливаюся водно з найтемнішим кутом вагону.

Ну, проскочив якось щасливо... Ух! Нашa горою.

Їду. Земля гей би шкуру скидала лаптями. Щораз більше на ній чорних плям, крізь які, мов та восока спливає струмками вода. Холодно. А тимчасом клубляться при землі сиві хмари. Хіба ж то знову падатиме дощ?

— Добрий Стрибоже, — бурмочу собі, — поганяй но вітрів, своїх онуків, щоб хмари порозганяли. Хіба ж не даси мені змокнути, мов курці, в дорозі.

*

Романів, а властиво Воробляк. До міста більше ніж чотири кільометри. Користаю з запросин одного з фірманів та займаю місце на його »повозі«, на якому вже сидить невеличкий чоловічок. Візник впевняє, що »зараз« їдемо, тільки мусимо ще підождати на краківський поїзд і преспокійно продовжує з незнайомим почату розмову.

До моїх вух долітають деякі слова з їхньої розмови, як: ковбаса, скринька, Краків, солонина, і врешті фірман, звертаючись до мене, каже:

— І скажіть самі, пане, що він з того має? — вказуючи одночасно привудженим від папіросок пальцем на мого принагідного товариша подорожі, якого лице мало вигляд якщо вже не мученика, то в кожному випадку нещасної людини. — Приїздить тут щотижня з Кракова, купує дещо з харчів. Хоче чоловік якось жити. Тимчасом уже тричі не довіз товару.

Чоловічок хитав при цьому ввесь час сумно головою, мовляв, візник правду говорить, а цей дальше падькався над недолею того »добродія« людства. Нарешті прийшов поїзд із Кракова.

*

Столиця вітрів — Романів. Часу в мене небагато, то ж біжу до поблизького ресторану, на якому видно напис: »Український ресторан«.

— Що пан позволі — гуляшек, чи яєчнічке? — відповідають мені на запит, чи не можна б було дістати щось зісти.

Та хай буде »гуляшек«. Хвилина й прямую до волосного уряду в Романові. Потрапив якраз впору — на сесію солтисів. Ще пів години й я чимчикую зі солтисом до Волтушової. До Дошної подав дошнянським солтисом листа.

Переходимо крізь Романів-живець, що вражає немило своїми деревляними, почорнілими від дощу пансіонами та темним густим чатинним лісом, що тягнеться обабіч дороги.

Солтис показує мені дім, де жив свого часу Апостольський Адміністратор Лемківщини, бл. п. о. д-р Масцюх.

Дорога, хоч прикра, не довжиться. Солтис — чоловік бувалий; був у Бразилії, Аргентині й Уругваю. Тимто й я не отямився, як перейшли ми через доволі стрімку гору й опинилися у Волтушовій.

Волтушова, як здебільша й усі гірські села, невелика, ледви 27 хат. Заходимо до хати. Незабаром дещо людей посходилося. Пояснюю їм ціль мойого приходу. Зрештою люди знають уже про „Вечір". Повідомила їх про це учителька з Дошної. Прошу, щоб попередягалися в свою давню ношу, що ще де-не-де по скринях находиться. Жінки отягаються так, що солтисовій жінці довелось одягнути таки в свій власний одяг одного з парубків.

Хвилина, й передо мною молодиця. Все, почавши від „фаселика" на голові, а скінчивши на „кирпцях" — мов з голки. Та що ж з того, коли люди чомусь отягаються, а тут уже вечір за плечима. Ночувати нема де. То ж раджу їм, щоби прийшли до поблизької Дошни, відкіля разом із дошнянами поїдуть до Сянока. До Вислічка вже не йду: це й пізно, а зрештою там також одягаються, як і в Волтушовій і Дошні. Отже нема потреби.

Прощаюся з людьми й іду до Дошної. Дорога препогана, та все ж іще було видно, як прийшов.

П-ню учительку застав дома. Тепла хата, привітний усміх, теплий чай, а врешті запевнення, що пятеро людей приготованих на завтра до виїзду — поправили мій гумор так, що я майже веселий сідав на фіру, що мала мене відвезти до Романова на стацію.

*

Стація. Поїзд, як звичайно, на годину спізнений. В ждальні людей небагато. Він і вона, якась стара жінка й я. Вона майже з подивугідною скорістю їсть цукорки, які раз-у-раз витягає зі здоровенної паперової торбини, їсть та щось шепоче до нього.

Стара жінка підноситься поволеньки з-під печі та підходить до них. Просить милостині. Вони заскочені. По довшій промові врешті обдаровує жебрачку дрібним грошем. „Промова" за десять золотих — поміч за десять сотиків. Дивні ті люди.

А в сусідній буфеті дужий чоловічий голос оббивається об стіни. Не знаю, чомусь пригадалася мені в цій хвилині пісня коваля Бассіма:

„Там на небі честь Аллаху,
На землі не знаю страху..."

Лунає спів, аж дріжить нафтова лямпа в ждальні.

*

Нарешті приїхав поїзд. Втомлений сідаю в куток вагону й вдивлююся в огненні орнаменти, виписувані на чорному тлі неба тисячами іскор із паровозу. Коби ближче до Сянока та до ліжка. Завтра дожидатиме мене ще трохи праці...

М. Рісенський.

ПИЯЦТВО — ЦЕ ВОРОГ ОСВІТИ!
АЛЬКОГОЛЬ — ЦЕ НЕЩАСТЯ ПОДРУГИ, РОДИНИ І НАЦІЇ!

ВЕЧІР НАРОДНЬОЇ НОШІ

відбувся в Сяноці заходом Українського Допомогового Комітету в днях 15. і 16. ц. м. Оба вечори пройшли з великим моральним успіхом, при численній участи сяніцького й довколичного українського громадянства. Від УЦК був діловий керівнич ред. В. Глібовицький і інж. Л. Бурачинськ... Були також і німецькі гості, як полк. А. Бізан..., д-р Г. Курц і інші. Про цей вечір подамо звіт у черговому числі.

—o—

ВЕЛИКА ПЕРЕБУДОВА ГРУБЕШЕВА.

Чотири кільометри від Буга спочиває в обіймах Гучви Грубешів. За Польщі ніхто не дбав про естетично-гігієнічний вигляд цього містечка, не кажучи вже про стан доріг, що донедавна славилися в околиці болотом що-весни й осени. Німецька влада від перших хвилин почала енергійно працювати над загальним виглядом міста. Побудовано та зремонтовано чимало домів, вложено нові хідники, усунено різні відпадки, так, що Грубешів поволі отрясається з давнього свого вигляду.

Тепер же, на основі спеціяльного розпорядку крайсгавптмана д-ра Франке, мають перевести перебудову Грубешева від основ. З весною стане до праці багато робітників, яких завданням буде упорядкувати та прикрасити містечко. Плян перебудови передбачує такі досягнення: випростування шоси Замістя—Холм, що досі губиться в павутині занедбаних грубешівських вулиць (нова шоса перебігатиме серединою міста, біля собору), вибудування великої кількости нових домів під урядові установи, як міську управу, електрівню, тощо. Зокрема має повстати цілий ряд дільниць з мешканнями, що їх недостача спричинювала досі відплив людей із міста. Одночасно розведуть великий міський сад. Треба сподіватися, що цей плян знайде швидке зреалізування й нову зиму Грубешів зустрічатиме вже без сорому, як західньо-европейське містечко.

САДІВНИЧО-ГОРОДНИЧИЙ КУРС У ГРУБЕШЕВІ

З початком лютого відкрито в Грубешеві місячний курс для садівничо-городничих працівників. Протекторат над курсом обняв крайсгавптман д-р Франке. Приявних курсантів є біля сорок (по два представники із кожної волости). Завданням курсу збільшити врожайність ріллі та вияснити значіння плекання садів і городовини.

—o—

АНҐЛІЇ ВЖЕ НЕ СТАЛО ВІДДИХУ.

МІЛЯНО, 18. ІІ. — Саме недавно появилося чергове число відомого італійського журналу **„Реляціоні Інтернаціонали"** з 15. ІІ. Він приносить вступну статтю, що в ній читаємо: Анґлійці думали, що після того, як займуть **Киренаїку** та обстріляють **Ґенную** — заломлять італійського духа. Та без огляду на всі „успіхи" анґлійців **становище Італії в нічому не змінилося** під оглядом сили спротиву її армії та **сили духа.** Анґлійці перші переконалися, що війна в Африці не в силі зменшити італійського воєнного потенціялу. Під оглядом людського матеріялу та озброєння Італія ненарушена. Вигляди на перемогу має той, що володіє европейським суходолом, а не той, що обмежує свої дії до Африки.

Італія має у своїх руках військові дані перемогти та у такій самій мірі також політичні арґументи. Вони зводяться до розвитку політичних взаємин Німеччини й Італії та діяльної **солідарности** різних европейських країн **з державами осі.** Ніщо **не в силі залякати італійців:** ані обстріл відкритих міст з моря, або з повітря, ні ... у Киренаїці, ні також деякі військові ... ри анґлійців у Східній Африці. Навпаки. Все те зміцнює італійців у переконанні, що сучасна війна необхідна. Вона мусить стати остаточним розрахунком італійської нації з анґлійцями. Ще більше, як колинебудь італійці рішені вернутися туди, де вони вже раз були, як і піти ще дальше наперед. Це тільки питання часу, методи та дисципліни — себто тих прикмет, що є основними прикметами італійського народу. **Коли комусь не стає у цій війні віддиху, то це торкається тільки Анґлії.**

—o—

Новинки

КАЛЄНДАР

ЛЮТИЙ

20. Четвер — Партенія еп.
21. Пятниця — вмч. Теодора Студита.

— ЗГОРІЛО ТРОЄ ДІТЕЙ. В Гамбургу вибухла вночі пожежа. Зовсім згоріло підчас сну троє дітей у віці 3, 5 і 7 літ.

— УКРАЇНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ У КРАКОВІ прохає подати адресу Ярослава ХОМОВА, уродж. 14. XI. 1915 у Городенці, на адресу УДК, Краків, вул. Льоретанська 18.

— „ПОВІТРЯНИЙ МІЛІОНЕР". Довголітній пільот „Люфтганзи", трансокеанічний сотник-летун, Бертольд Аліш, осягнув на своїй звичайній трасі Ля Фаз—Ліма перший міліон перелетених кільометрів.

— В УСІХ АДМІНІСТРАЦІЙНИХ СПРАВАХ, як замовлювання та припинювання передплати, повідомлення про зміну адреси, справа кольпортажі, урґенси, звороти, грошеві розрахунки, оголошення, оповістки і т. п., просимо писати безпосередньо на АДРЕСУ АДМІНІСТРАЦІЇ „Краківських Вістей", КРАКІВ, РАЙХСШТРАССЕ (Кармелітерштрассе) 34. Коли хтось пише в цих справах НЕ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ, А ДО РЕДАКЦІЇ (на вул. Ожешкової), то лише ОПІЗНЮЄ ПОЛАГОДУ СВОЄЇ СПРАВИ. На адресу Редакції присилати лише рукописи, призначені до друку.

— „УКРАЇНІКА" в німецькій пресі. „Кракавер Цайтунґ" ч. 39 помістив п. з. „Мальовничий вечір ноші в Сяноці" цікавий опис власного кореспондента вечорів української ноші, що їх уладив УДК у Сяноці 15. і 16. ц. м. Стаття написана з великим знанням предмету.

— КАТАСТРОФАЛЬНИЙ БУРЕВІЙ В ЕСПАНІЇ. Над цілою Еспанією пройшла в минулу суботу й неділю величезна хвиля непогоди, що в північних провінціях мала характер урагану. Були численні катастрофи, пожежі й інші нещасливі випадки. Сильний буревій на шляху Більбао-Сан Себастіян зіпхнув до ріки 3 вагони з людьми. Було біля 30 вбитих і багато важко ранених. Внаслідок буревію в Сантандері вибухла пожежа. Згоріло ціле старе місто з історичними будівлями, собором і радіовисильнею. 30.000 осіб без даху над головою. Шкоди доходять до 150 міліонів пезетів. Пожежу вгасили щойно третього дня. Досі брак даних про число жертв. Також у Портуґалії буревій спричинив велитенські шкоди.

— ПОЛК. КРІҐЕЛЬ, один з найстарших співборців Фірера, помер у Мінхені в 65 р. життя. В 1900 році був він у Китаю. У світовій війні належав до найближчих співробітників ґен. Людендорфа, потім був членом військової комісії підчас мирових переговорів. Був головою німецького боєвого союзу в Баварії, 9. XI. 1923 р. брав участь разом із Фірером у поході в Мінхені, за що відсидів 5 літ у вязниці. Пізніше був провідником СА у Каринтії, відтак ґенеральним консулом у Шангаю. Вкінці зайняв високе становище в міністерстві закорд. справ, як шеф особового відділу. В 1940 р. іменували його полковником.

— АМСТЕРДАМСЬКА жидівська дільниця замкнена. Внаслідок заворушень у жидівській дільниці припинено в ній комунікацію з іншими дільницями. Почали виселювати всіх нежидів з жидівської дільниці.

— РУЗВЕЛТ — у звязку зі спором між Уілке і Ноксом щодо передачі Анґлії дальших контрторпедовців, — дав виминаючу відповідь. Він заявив, що ця справа залежна від багатьох чинників, та що її скоро годі полагодити.

— НОВИЙ японський амбасадор в Уошинґтоні, адмірал Намура, вручив президентові Рузвелтові свої завірні листи.

— ОСТАННІМИ часами збільшився вивіз коксу з Чехії й Моравії до Угорщини. 1938 р. чехи вислали на Мадярщину 174.000 т. коксу. У 1940 році той експорт досягнув 233.000 т.

— АМЕРИКАНСЬКІ перевозові корабельні лінії знову підвищили оплати за перевіз товарів. Особливо подорожів перевіз товарів з Ню-Йорку до Ліверпулю та інших анґлійських портів.

— ДО ҐЕНЕРАЛЬНОГО консуляту Японії у Батавії на острові Яві заявився керманич торговельного відділу голяндського уряду та повідомив, що його уряд бажає наново почати торговельні переговори з Японією. Вони почнуться вже незабаром.

— В ІНДІЇ арештували 1200 осіб за цивільну неслухняність анґлійській владі. Тільки в одній провінції Орісса арештували після 2. II. ц. р. 255 осіб.

— ШВЕДСЬКИЙ УРЯД на прохання румунського уряду перейняв представництво румунських інтересів в Анґлії.

— ПОЛЬСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ ґен. Сікорський та д-р Бенеш „підписали" у Лондоні „договір приязни". Чеська преса пише з цього приводу, що в Европі вже запанували інші відносини, ніж це собі уявляють „панове еміґранти".

— СЕКРЕТАР орґанізації анґлійських лікарів заявив, що мусять безплатно лікувати родини брітійських вояків, бо вони не мають грошей навіть на ліки.

— В ЄГИПТІ відкрили всі італійські школи, що їх були позакривали під натиском Анґлії зараз після припинення дипльоматичних взаємин.

Малий фейлєтон

Пишіть, пишіть, люди!...

Усі хочуть писати фейлетони.

Усі: дівчатка й хлопці, мужатки й старі кавалери, ґімназисти й емерити, покликані й непокликані. Подивіться-но, скільки їх приходить щодня до нашої Редакції!

Навіть наш редакційний возьний і той якєсь каже:

— Пане редахтур, а що, якби я так сів та написав якусь побрехеньку? Що?

Бо що тут такого мудрого — сісти й написати!

Це неправда, прошу я вас, немов би фейлетон повинен мати тему, думку, дотеп і оформлення. Як людина — голову, руки й ноги. Не вірте! Цим тільки із заздрости відстрашують людей. Ось для інших ґазетних статтей — це так, — там треба трохи олію мати в голові і знати треба дещо — якусь там політичну ґеоґрафію, чи ґеоґрафічну політику, а для фейлетона?... Сів, умочив перо в чорнило й уже.

Пиши, що хочеш і як хочеш. Аби тільки трохи смішно було.

Не знаємо, чи наш редакційний возьний тільки лякає всіх, що напише побрехеньку, але думаємо, що коли б захотів, то врізав би такого фейлетона, що хоч куди. Бо що тут, кажу, мудрого такого — сісти й написати.

Ну, для прикладу, візьмімося спільно написати щось.

Мочаємо перо в чорнило й пишемо:

»П р о в с е й п р о н і щ о«.

(Хай буде — не журіться!)

Потім мочаємо знову перо й пишемо:

»У горóді бузина, — як то люди кажуть, — а у Холмі дядько. І справді, на те й горóд є, щоб у ньому бузина росла. І на те Холм є, щоб до нього язики доводили.

»Коли ми при язиках, то скажемо, що жіночі язики такі, що з одного Холма два зроблять. А коли при Холмі, то...«

Тут треба трохи подумати. Думаємо й пишемо:

»...А коли при Холмі, то — хе-хе!...

(Це — щоб трохи смішно було!)

»...То в Холмі такі речі діються, кажу я вам, що...«

На цьому вмисне обірвімо, щоб заінтриґувати читача.

От вам і малий фейлетон. За дві хвилини, що? Хоч і коротко, та зовсім ясно. І все тут є: і ґеоґрафія, і природознавство, і сатира, і жіноче питання, і сміху трохи, і...

Не забудьмо тільки відповідно підписати фейлетон. Це — дуже важно. Найліпший псевдонім: »Кусливий«, або »Причепа«, або »Уїдливий« ,або »Сатир«, або... кому що до вподоби.

Но, й не казав я, що фейлетон написати — плюнути раз.

Пишіть, люди, фейлетони. Пишіть, а слава — світом піде про вас, загуде.

— Хто це? — питатимуться, забачивши вас.

— Як то хто? Не знаєте? Та це ж той »Кусака«, що фейлетони пише!

— Не може бути!

— Маєш! Кажу вам, що він сам. Ось хрест святий, що він!

І ви побачите, як, ворочаючи очима та повихуючи кокетовно боками, підійде до вас ґімназистка й скаже:

— То це ви? Ах, Боже!... Той самий?... Ах, ах!

За нею підійде вдовичка.

— І чому ви, пане редакторе, ніколи не зайдете до мене! Що? Гордий який!

А за нею підходитимуть ще й ще люди до вас. Маси людей, цілий народ підійде. Усі вас шукатимуть, усі захочуть подивитися на вас. Побачите.

Слава ваша на дорозі лежить. Зігніться-но тільки підняти її...

ТРИФОН ЧУГАЙСТЕР.

Болгар.-турецький договір про неаґресію

СОФІЯ, 19. II. — Болгарська Телеґрафічна Аґенція подала повний зміст болгарсько-турецького договору про ненапад, про що ми вчора коротко повідомили. Зміст цього важливого договору такий:

„Уряди Болгарії й Туреччини одночасно рішили проголосити в Софії та Анкарі таку заяву: Уряди Туреччини й Болгарії кілька разів взаємно обмінювалися думками. Вони ствердили, що це щасливо довело до відповідних вислідів. Тому вони прийшли до переконання, що це відповідає їхнім спільним інтересам та цілям, щоб і надальше вдержувати між обома країнами тривке довіря та мир. Уряди Туреччини та Болгарії лишились вірними свойому договорові приязни, що встановляє між обома країнами ненарушний мир та щиру й вічну дружбу. На підставі політики, що спиралася на повному довірю та взаємної пошани їхньої безпеки та змагань до вдержання мира і спокою, уряди Туреччини та Болгарії рішили обмінятися думками. Вони без нарушення своїх зобовязань, що випливають з договорів з іншими краями досягли повного порозуміння в таких точках:

1. Туреччина й Болгарія вважають це незмінною підставою своєї закордонної політики, щоб здержатися від усякого нападу.
2. Оба уряди взаємно супроти себе якнайприхильніше настроєні. Вони рішили раніше вдержувати і розвивати взаємне довіря у своїх добросусідських взаєминах.
3. Оба уряди заявляють, що готові створити передумови якнайбільшого поширення своїх взаємних торговельних взаємин, що відповідають їх господарській будові.
4. Оба уряди сподіваються, що преса обох країв діятиме в дусі приязни та взаїмного довіря. Нове ствердження цього стало предметом сьогоднішньої заяви".

Світ під враженням болгарсько-турецького договору

БЕРЛІН, 19. II. — Для широких кругів політичного світу підписання болгарсько-турецького договру про ненапад стало особливою несподіванкою. Щоправда вже віддавна кружляли вістки про болгарсько-турецькі переговори, але під враженням анґлійської аґітації неодні думали, що з цього нічого не вийде. Тому підписання цього договору зовсім не зробило оптимістичного враження у Лондоні. Згідно зі старим анґлійськими методами Лондон намагається злегковажити значіння цього договору. Анґлійці пишуть, що — мовляв — він поважно не змінить положення на Балкані. Далі анґлійці намагаються так представляти справу, наче б то Туреччина вже віддавна пробувала створити з балканських держав „невтральний бльок". Це має робити таке враження, що ці турецькі початкові спроби вдалися. Очевидно анґлійці нічого не кажуть про те, що якраз британська політика тільки й єдино про те думала, щоб розпалювати противенства і спинювати всяке замирення. З усіх анґлійських коментарів, що є дуже короткі й суперечні, виходить, що Лондон зовсім не рахувався з можливістю підписання такого пакту. Особливо Анґлія ніколи не думала, що може прийти до підписання договору, що усуне можливість збройного зудару між Болгарією та Туреччиною. Одночасно звітовики чужинної преси в Анкарі повідомляють, що турецький уряд бачить у своїй армії оборонний, а не офензивний засіб. Вістка про те дуже не сподобалася анґлійцям, бо ця нова турецька політична дефініція несподівано представляє щось зовсім нове в порівнанні з попередніми поглядами Анкари.

Льондонські політичні круги також тому дуже зажурені, що новий договір може відповідно поділати і на Грецію.

Короткі вістки

= **АТАКА німецьких спадних літаків на англійський кружляк „Савтгемптон"** спричинила смерть 23 старшин і моряків. Цей кружляк був так важко ушкоджений, що англійці мусіли самі затопити його.

= **ПОЛЯГ** італійський ген. Теллера. В боях за Бенгазі найшов геройську смерть ген. Джузеппе Теллера, командант 10-ої армії. Важко ранений дістався в руки ворога та помер кілька годин пізніше.

= **ЦАР БОРИС** іменував міністром хліборобства голову союзу огородників і виноградників Дмитра Кушева. Він студіював хліборобство й виноградництво в Ляйпціґу та Відні. Кушев член селянської партії.

= **УСТУПИВ** новоіменований румунський міністр справедливости Докан. На його місце іменований адвокат Стеіцезу.

= **ЯПОНСЬКИЙ** міністр війни був на послуханні в мікада, потім відбув конференцію з премієром кн. Коное.

= **ДАРЛЯН** після недільного засідання ради міністрів обняв міністерство внутрішніх справ.

= **ВНАСЛІДОК** англійського бомбардування Ґенуї погибло 144 особи, ранених було 272 особи.

= **ОСОБИСТИЙ** висланник Рузвелта, Гарі Гопкинс, що недавно вернувся з Анґлії, має виїхати до Південної Америки або до Японії.

= **УІЛКЕ** має виїхати на нову інспекційну подорож до Китаю.

= **УРЯД ЧІЛЄ** сконфіскував три данські кораблі: „Льотта", 1.700 тон, „Фріда", 1.700 тон, і „Гельґа", 1.858 тон. В Північній Америці є 40 данських торговельних кораблів містоти 266.000 тон, що також загрожені конфіскатою.

= **ЗАСТУПНИК** японського міністра війни заявив у парляменті, що Японія має вистарчальні запаси стали й нафтової ропи.

= **„ДЖОРНАЛЄ Д' ІТАЛІЯ"** пише, у звязку із зустріччю Мусолінія з ґен. Франком, що скорий хід дальших подій виявить зміст розмов цих обох державних мужів.

= **НА НЮ-ЙОРСЬКІЙ БІРЖІ** ефекти осягнули найнижчий курс від червня 1940 р.

= **ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ** іменували військового аташе для Ірляндії та Південно-Африканської Унії.

= **АНҐЛІЙСЬКЕ** міністерство торговлі видало комунікат, що торговельні взаємини з Румунією підпадають під закон про торговлю з ворожими державами.

= **АНҐЛІЙЦІ** почали масові арештування в Індії. Арештують членів індуського національного руху, що ведуть акцію громадського непослуху англійській владі. В Наґпурі арештували провідника всеіндуського конґресу Каляппа та секретаря соціялістичної партії Нараїна.

= **ЧЕСЬКИЙ** празький щоденник „Ческе Сльово" подає, що моравські жиди грають у Лондоні ролю представників чехів та пропаґандистів. Вони боялися воювати, зате вони виступають у лондонському радіо з промовами до чеського народу.

= **ЧЕСЬКІ** робітники, що працюють у Німеччині, мають постійну опіку католицького чеського духовенства. Першу Службу Божу відправили для них ще 10. XI. мин. року у Бравншвайґу. Перед Службою Божою робітники можуть висповідатися по-чеськи.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.

ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.

ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерального Губернаторства треба посилати переказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини начеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. Курс 1 нім марки 2 злоті; 1 чеської корони 20 гр.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати читку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 230-39.
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Reichsstrasse 34. Fernspr. 230-39. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79.